

Zpověď slovinské tanečnice vyvolala řadu otázek

Divadlo Alfred ve dvoře připravilo na rok 2014 novou programovou řadu, která má divákům představit zajímavé tvůrce z oblasti divadelního a tanečního umění z regionu střední a východní Evropy. Přehlídka s názvem **Východiska** slibuje uvést umělce z Rumunska, Polska, Chorvatska, Litvy nebo Bosny a Hercegoviny. Hlavním tématem setkávání je konfrontace a vzájemné poznání. První, kdo se přijel podělit o svůj pohled na umění a tvorbu, byla v pondělí 3. února 2014 slovinská tanečnice a choreografka **Maja Delaková**, která přivezla sólové

představení **Kaj če... neboli Co kdyby...**

V niterné výpovědi o tlaku, předsudcích, nesplnitelných očekáváních, o minulosti i současnosti nebo o vlastním těle se před námi otevírá umělkyně, tanečnice, manažerka i žena. Trochu rezignovaná, trochu rozhněvaná, trochu nesmlouvavá, trochu protestující. Dívá se lidem do očí a vypráví o svých pocitech, těch duševních i fyzických. Doslova. Problémem inscenace totiž je, že je daleko více postavena na mluveném slovu než na tanci jako prostředku výpovědi. Představení je sledem střídajících se kratších tanečních výstupů, které mají spíš ilustrativní charakter, a mluvených monologů (pro srozumitelnost je autorka pronáší v angličtině a k dispozici je i titulkovací zařízení). Jejich témata jsou nám blízká, a pokud zatím ne, i tak tušíme, že k nim dřív nebo později dospějeme. Maja se mimo jiné svěřuje s tím, jak ji občas její čtyřiačtyřicetileté tělo zrazuje, ale je stále výrobním nástrojem, který vyžaduje péči a lásku. Zavzpomíná na první choreografii, kterou ve třinácti letech sestavila pro spolužačky na hodinu aerobiku. Mluví o recyklaci nebo nás staví před otázku: „Co kdybych byla mužem? Pak bych nebyla stárnoucí umělkyní, ale měla krizi středního věku... Co když je válka ve skutečnosti prospěšná umění?“ Vůbec se zdá, že tady není hlavním tématem alternativní „co kdyby“, ale spíš zpochybnující „co když“.

Když se štíhlé tělo tanečnice přesouvá prostorem a přechází od stylu ke stylu, aby dokázalo, že ještě stále zvládne tančit disko i rozpustit své těžiště na zemi, vyzařuje z něj ženská elegance a volná energie šířící se prostorem bez napětí. Chvillemi jen leží a pozoruje diváky. Lehce se rozvlní, strne v póze nebo klesne na všechny čtyři a podobá se pobíhajícímu psu, který plní příkazy, jako poslušní podřízení poslouchají své šéfy. Několik styčných bodů, jako je tento, spojuje tanec a promluvu, jinak je choreografie abstraktní, význam zůstává jen ve vyřčených slovech. Pokud nemluví, pohybuje se tanečnice v doprovodu minimalistické hudby, ticha anebo za zvuku vlastního hlasu nahrávaného živě na překrývající se smyčky. Halí ji bílé tílko, sako manažerského střihu, obléká si ale i

teplákovou soupravu. Scéna s několika mikrofony, jednou židlí a s pruhy naznačenými na zemi, které připomínají běžeckou dráhu, je jen umírněně nasvícena. Nic tu diváka nerozptyluje, tanečnice řídí jeho pozornost, nastavuje úhel pohledu na sebe samu, přiláká třeba pohled k rozpuštěným vlasům a jen napůl ukáže tělo, snad aby nic nerušilo pozornost, kterou věnujeme slovům.

Promluvami, které ze sebe chrlí, se nese vlna vzdoru, nesouhlasu s manipulací, která není zjevná, ale skrytá, spočívá totiž v jakémsi celospolečenském očekávání, že všichni hrdě potlačíme jakékoli záporné pocity duše i těla a půjdeme dobývat ekonomické hodnoty – ať už jsme umělci, nebo dělníky. Maja se ve své řeči dotýká i tématu genderu, toho, že na jednu stranu se stále čeká od ženy stereotypní chování, „vhodné“ pro její pohlaví, ale současně jsou na ni kladeny stejné nároky jako na muže. Jak hrát obě role a ještě čelit očekávání neustále perfektního výkonu? Jako kdybychom měli zakázanou i únavu, pochybnosti nebo stárnutí.

Navzdory tématu působí celé vystoupení uvolněným, odlehčeným, ba vtipným dojmem, těžkopádnost tok večera neohroží. Nejde o depresivní existenciální výpověď plnou zmaru, spíš o ironii. Ve vzduchu nakonec visí cosi jako závěrečná nevyslovená otázka – jestli už toho všeho není dost, jestli není čas udělat krok stranou od povinností a dokonalosti, vystoupit z té běžecké dráhy, která je před námi naznačena na zemi, a zastavit se. Zpověď bilancující umělkyně se nás dotýká, ale její obsah zůstává stále uzavřen ve slovech a v otázkách, které vlastně zůstaly nezodpovězeny. Toto představení ale není vytvořeno proto, aby nám na něco odpovědělo, je sondou do mysli umělce v určité životní fázi, kdy je nutné se ptát, ale není povinností odpovídat. Je však otázka, jestli je možné nazvat inscenaci taneční. Performance na pomezí žánrů by beze slov naprosto ztratila smysl.

Psáno z představení 2. února 2014, divadlo Alfred ve dvoře.

Kaj če... / Co kdyby...

Dramaturgie: Katja Čičigoj

Hudba: Luka Prinčič

Idea a performance: Maja Delak

Kostýmy: Urška Recer

Scénografie: Irena Pivka

Spolupráce: Bunker / Old Power Station

Světelný design: Urška Vohar

Text: Maja Delak, Saša Rakef

Program: Jakob Leben, Luka Prinčič

Produkce: Emanat

Koprodukce: Festival City of Women a Taneční divadlo v Lublani

Manažer produkce: Nina Janež, Saša Rakef

Premiéra: 3. 10. 2013

Autor: Lucie Kocourková